

Post- och telestyrelsen
Box 5398
102 49 STOCKHOLM

Datum 2007-05-29
Dnr 32-2007-0661

Upphandling av samhällsåtaganden

Riksrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Post- och telestyrelsen (PTS) granskat PTS tillämpning av Lag (1992:1528) om offentlig upphandling vid upphandling av s.k. samhällsåtaganden.

Granskningen har resulterat i iakttagelser som Riksrevisionen vill fästa PTS uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2007-08-31 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Bakgrund

Utgångspunkten i Lagen om offentlig upphandling (LOU) är att en upphandlande enhet skall tillvarata de möjligheter som finns till att konkurrensutsätta köp av varor och tjänster. Riksrevisionens granskning har omfattat tre ärenden, i vilka PTS inte har bedömt det lämpligt att konkurrensutsätta upphandlingen. Istället har PTS tillämpat undantagsregler i LOU (kap 5 §17 p1, respektive kap 6 §3 p 2), med hänvisning till att den tjänst som skall utföras endast kan utföras av en specifik operatör. De aktuella undantagsreglerna i LOU avser undantag till följd av bl.a. ensamrätt, särskilda tekniska skäl m.m. Efter förhandlad upphandling har PTS, i respektive ärende fattat tilldelningsbeslut till berörd operatör.

Iakttagelser

LOU:s huvudregel om affärsmässighet (LOU kap. 1 §4) anger att upphandling ska göras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt genomföras affärsmässigt. I Verksförordningen (1995:1322) §6-7 framgår myndighetsledningens ansvar dels för efterlevnad av gällande lag- och regelverk, dels för bl.a. ekonomisk hushållning med statens medel. Utifrån dessa två regelverk bedömer Riksrevisionen att tillämpning av undantagsreglerna i LOU bör ske restriktivt. I sammanhanget noteras även att LOU, förutom ovan nämnda undantagsregler, särskilt reglerar hanteringen av upphandlingsärenden som omfattas av sekretess med hänsyn till rikets säkerhet (kap 1 § 3, samt kap 6 §17), vilket ofta är aktuellt för de upphandlingsärenden som PTS hanterar.

Efter genomförd granskning konstaterar Riksrevisionen att grunderna för PTS tillämpning av undantagsreglerna kan ses på olika sätt. Syftet med de aktuella upphandlingarna är att operatören ska tillhandahålla en viss tjänst eller funktionalitet för att höja robustheten i de elektroniska kommunikationerna och därmed förbättra samhällets möjligheter att motstå svåra påfrestningar. PTS bedömer i de aktuella fallen att endast den valda operatören kan tillhandahålla tjänsten med hänvisning till undantagsreglerna

avseende ensamrätt, tekniska skäl m.m. Inom vissa ramar ges operatören möjlighet att välja hur uppgiften rent praktiskt ska genomföras för att uppnå den önskade funktionen.

I de fall som granskats består den upphandlade åtgärden ofta av ett antal olika tjänster, varor mm vilka tillsammans syftar till att lösa det problem som åtgärden riktas mot. Av dessa tjänster och varor tillhandahålls vissa delar direkt av den aktuella operatören, t.ex. i form av arbetstid med egen personal. Andra delar kräver att operatören gör investeringar i olika typer av utrustning mm, som i många fall ska integreras med operatörens övriga utrustning, för att kunna tillhandahålla den avtalade funktionen.

I syfte att säkerställa en restriktiv tolkning av LOU:s undantagsregler samt beaktande av de krav som anges i Verksförordningen bedömer Riksrevisionen att PTS, innan tilldelningsbeslut fattas, aktivt bör ta ställning till hur operatören avser att tillhandahålla den efterfrågade funktionen/tjänsten, och utifrån denna beskrivning aktivt bedöma om det finns delar i lösningsförslaget som kan konkurransutsättas. Formerna för en sådan konkurransutsättning av vissa delmängder i ett större ärende, bör lämplighetsbedömas av PTS i de fall det blir aktuellt.

Denna hantering skulle kunna ge ett ökat stöd för beslutsfattaren i syfte att säkerställa efterlevnaden av LOU:s krav samt att den för samhället mest ekonomiska lösningen väljs. Hanteringen skulle också kunna ses som ett led i att säkerställa en transparens i ärendehandläggningen.

Riksrevisionen *rekommenderar* PTS att utveckla sina rutiner för dokumenterade bedömningar av möjligheten att konkurransutsätta vissa delar av de upphandlingsärenden, där myndigheten överväger att tillämpa LOU:s undantagsregler.

Ansvarig revisor Frank Lantz har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Eva Maria Simma har varit föredragande.

Frank Lantz

Eva Maria Simma

Kopia för kännedom:

Näringsdepartementet